

Wienkonferensens språkpolitiska teser

11+1 krav för att stärka deltagandet i samhället

De språkpolitiska teserna har arbetats fram inför den 27:e internationella tysklärarkonferensen i Wien (IDT 2022) av en internationell grupp med experter. Teserna presenterades inom ramen för IDT 2022 och antogs den 20 augusti 2022. Teserna är ämnade för såväl politiska som ämnesrelaterade instanser. De ligger i linje med konferensens motto **mit.sprache.teil.haben* (ungefär: delta med språk. "Mitsprache" betyder också att göra sin röst hörd.)

Det primära målet med att lära sig språk och språkutveckling i synergi med ämnesutbildningen är att utveckla en diskursförmåga som möjliggör och gynnar medvetet deltagande i beslutsprocesser samt likvärdigt deltagande i samhället.

1. Att lära sig tyska äger rum i ett **flerspråkigt samhälle**. Eleven själv tar med sig flerspråkiga och flerkulturella erfarenheter och kompetenser in i klassrummet, vilka måste tas hänsyn till. En språkpolitik, som tar hänsyn till samhällsliga och individuella resurser samt globala och regionala perspektiv och förhållanden, måste beakta detta. Samhällets språkliga och kulturella heterogenitet måste återspeglas i läromedel och kursutbud, i läroplaner, i urvalet av undervisningens innehåll, i utbildning och fortbildning samt inom forskning.
2. **Internationella samarbeten** måste underlättas och främjas finansiellt och strukturellt. Dessa är särskilt framgångsrika just när alla parter är jämställda och samarbetet baseras på ett öppet och transparent utbyte som skall vara säkrat genom motsvarande regelverk. I synnerhet behöver ämnesföreningar för tyska som andra/främmande språk främjas och erkännas för att de genom sin stärkta position skall kunna uppfylla sina uppgifter att nätverka och sammanföra ämneskunniga.
3. Ledande princip i lärandet av tyska måste vara idén om **empowerment**, d.v.s. idén om uppbyggandet av en språkkompetens som från början är anpassad till självreglerat lärande samt delaktighet i samhället och i arbetslivet. Det måste tas hänsyn till elevens olika intressen och behov genom individanpassade och mångfacetterade erbjudanden. Eleverna är inga mänskliga resurser utan måste ses och skyddas som subjekt i människans värdighet. Detta gäller både för yrkesanpassad tyskundervisning och för vuxenutbildning samt för språkinläring och -undervisning generellt.
4. Språkliga repertoarer kan möjliggöra delaktighet i samhällsliga processer. Språklig bildning inom migrationskontext måste därför orientera sig efter **migrantens verkliga liv** och dess behov i yrket och i vardagen. Språkkunskaper måste skiljas från uppehållsrättsliga frågor och får inte vara centrala förutsättningar för arbetsmarknaden eller för berättigande av socialbidrag. Språk får inte missbrukas som instrument för diskriminering.
5. **Tyskundervisning inom ramen för skolan** måste kunna gestaltas på så sätt att elevens **hela språkliga repertoar** nyttjas som resurs och att språkundervisning och undervisning i andra ämnen samt förmedling av ämnesövergripande kompetens länkas

- ihop. Läroplaner och kursmål måste formuleras i enhetlighet med detta och språklig bildning måste främjas under hela skoltiden, från förskoletiden till skolgångens avslut.
6. I högre utbildning måste genom statligt stöd **stipendieprogram** och **finansiellt stöd för forskning** byggas ut för att främja mobilitet och samarbetsmöjligheter för studenter, lärare och forskare, som väsentligen bidrar till framgångsrikt språklärande. Att få möjlighet att studera och forska oavsett socioekonomisk bakgrund måste möjliggöras, särskilt för att vistas i länder med tyska som förvaltningspråk.
 7. **Forskning** får inte utnyttjas eller avgränsas av (utbildnings-)politik. Forskningens **frihet och mångfald** i ämnet tyska som andraspråk/främmande språk måste säkras. Resultaten av forskningen inom tyska som andraspråk och främmande språk måste uppmärksammas av (utbildnings-)politiken och omsättas i rimliga åtgärder. Tvärvetenskapliga och internationella samarbeten inom forskning måste även de främjas liksom en öppenhet i den vetenskapliga kommunikationen för den globala yrkesgruppen och för den breda allmänheten.
 8. **Lärare** världen över måste få **tillgång till fortbildning av hög kvalitet** och som tar hänsyn till ny utveckling av ämnet liksom också till regionala och institutionella skillnader i respektive lärandekulturer. Olika finansiella förutsättningar får inte utgöra hinder. Att få delta i fortbildning måste främjas med alla möjliga medel och dessutom erkännas och värdesättas i varje yrkesmässig kontext.
 9. **Förutsättningarna för lärares arbete** i skolor och i andra sammanhang måste förbättras. En rimlig lön, en balans mellan undervisningstid och för- och efterarbete liksom anställningsförhållanden med långsiktiga perspektiv och kvalificeringsmöjligheter måste säkerställas.
 10. **Den digitala utvecklingen** har öppnat många nya möjligheter för både språkinläring och språkutbildning, till exempel för klassrumsundervisning, för lärandet på egen hand och i det virtuella klassrummet. Digitaliseringen underlättar också internationella samarbeten vad gäller forskning och språkpolitik. Dock kan inte det digitala utbudet ersätta det fysiska mötet och får därför inte leda till att personal på plats minskar. För att digitaliseringen inte ska förstärka olikheter måste tillgången till den digitala världen säkras för alla, till exempel i form av teknisk utrustning och tillgång till fortbildning.
 11. Att lära sig tyska ses som språklig bildning, vilket också omfattar estetiskt lärande och kulturellt lärande, men som också kan ta upp hållbara livsstilar, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Genom en vidgad förmåga att kommunicera i olika sammanhang ska lärandet av språk främja en **kultur med fred och utan våld** liksom värdesättandet av kulturell mångfald. I och med detta bidrar lärandet av språk till **hållbar utveckling** och till en starkare kosmopolitisk hållning.

Språkpolitik måste etableras som en **självständig typ av politik**, som i diskussioner med andra politiska områden positionerar sig på likvärdigt sätt och inte som hittills bara ses som tvärsnittsmaterial. Ett etablerande och gestaltande av språkpolitik som en egen typ av politik är likaså ett uppdrag för de enskilda staterna liksom för över- och ickestatliga organisationer och nätverk, och ska alltid förstås på grund av den samhälleliga och individuella flerspråkigheten och målet för deltagandet.

Originaltexten återfinns här:

<https://docs.google.com/document/d/1PeS2ObjYgd1exhqMWqxwXY6X-RQI5TFUIjwyprcwTE/edit?usp=sharing>